

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.7.24.
COM(2013) 549 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv és a Közösségben
történő határokon átnyúló fizetésekről szóló 924/2009/EK rendelet alkalmazásáról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv és a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről szóló 924/2009/EK rendelet alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

I. A 2007/64/EK IRÁNYELV

1. BEVEZETÉS

E jelentés a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló 2007/64/EK irányelv (a továbbiakban: pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv) 87. cikkének megfelelően áttekintést ad az irányelv alkalmazásáról. A jelentés által lefedett időszak 2009-től 2012-ig tart. A 87. cikk a jelentés készítését különböző témákra vonatkozóan írja elő, melyek a következők: az irányelv hatálya (különösen a kis értékű fizetésekre szánt eszközök és az elektronikus pénz tekintetében); az „egyoldali” tranzakciók, továbbá a valamennyi pénzemre történő kiterjesztés kérdése; az engedélyezési követelmények és a piacra lépés akadályai; a prudenciális előírások (az indulótőke, a szavatolótőke és az ügyfélpénzek védelme tekintetében); a pénzforgalmi intézmények által végzett hitelezés; valamint a teljesítési idő és a teljesítés elmaradása vagy a hibás teljesítés esetei. E jelentés ugyanakkor ezen kérdések mellett más témákkal is foglalkozik.

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv felülvizsgálata kifejezetten ebből a célból megrendelt két külső tanulmányra támaszkodik. Az első tanulmány – a „jogi tanulmány” – a jogi megfelelés szempontjából vizsgálta a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv átültetését a 27 tagállamban¹. A második tanulmány – a „gazdasági tanulmány” – a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvnek és a hozzá kapcsolódó 924/2009/EK rendeletnek a határokon átnyúló eurófizetésekre kifejtett gazdasági hatásait elemezte ezen jogszabályok eredeti célkitűzéseivel összehasonlítva². Ugyanezen célból kifolyólag a Bizottságnak a lakossági fizetésekre felelős tanácsadó bizottságain keresztül összegyűjtötték a tagállamok és a meghatározó piaci szereplők észrevételeit is.

A jelentés bemutatja a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv átültetését (2. szakasz); áttekintést nyújt az irányelv alkalmazásáról és hatásairól (3. szakasz); feltárja az irányelv alkalmazásából származó fő problémákat (4. szakasz), továbbá számos következtetést von le (5. szakasz).

2. AZ IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSE

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 2007. december 25-én lépett hatályba, a tagállamoknak pedig 2009. november 1-jei határidőt szabott az irányelvnek a nemzeti jogba történő átültetésére. A tagállamok egy része túllépte ezt a határidőt. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv átültetése érdekében a tagállamok többsége jogrendszerébe új jogszabályokat vezetett be³.

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv átültetése nem okozott különösebb problémákat, a tagállamok többsége megfelelően átültette azt⁴. A Bizottság szolgálatai az

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf

² A London Economics és az iff a PaySys Study-val együttműködésben.

³ Tipik, 4. o.

⁴ Tipik, 5. o.

átültetési folyamat során mindvégig együttműködtek a tagállamokkal, és segítséget nyújtottak a helyes átültetéshez.

Ugyanakkor az irányelv teljes harmonizációra irányuló megközelítése⁵ ellenére a jogi tanulmány arra mutatott rá, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv mind a konkrét, mind az elvont rendelkezések között tartalmazott olyanokat, amelyek átültetése EU-szerte nehézséget okozott. A tagállamok egy része további nemzeti szabályokkal egészítette ki az irányelv rendelkezéseit.

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 25 nem kötelező rendelkezést tartalmaz. Amennyiben valamely tagállam alkalmazni kívánta ezen rendelkezések valamelyikét, erről tájékoztatnia kellett a Bizottságot⁶.

A nem kötelező rendelkezések magas száma a hazai piacok sajátosságainak figyelembevételével és a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv elfogadásához vezető tárgyalási folyamattal magyarázható⁷. A nem kötelező rendelkezések hatásaival kapcsolatban az érdekelt felek általában semlegesen vélekedtek. Az átültetés eltérései sem a szolgáltatások igénybe vevői, sem a szolgáltatók részéről nem vezettek joghatósági arbitrázshoz tevékenységük helyének megválasztásakor⁸.

3. AZ IRÁNYELV ALKALMAZÁSA ÉS HATÁSAI

3.1. I. cím – Tárgy, hatály és fogalommeghatározások

3.1.1. Hatály

A 2. cikk meghatározza az irányelv hatályát. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvhez csatolt melléklet meghatározza a „pénzforgalmi szolgáltatások” körébe tartozó tevékenységeket, és hét kategóriába sorolja a pénzforgalmi szolgáltatásokat. A negatív hatályt meghatározó 3. cikkel együtt ez a lista meghatározza a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartozó szolgáltatásokat.

A gazdasági tanulmány megállapította, hogy a hatályos lista megfelelő, ezt az érdekelt felek is megerősítették.

A kapott észrevételekben ugyanakkor bizonyos aggályokat is megfogalmaztak a fogalommeghatározásokkal és a melléklet teljeskörűségével kapcsolatban. Az rajzolódott ki, hogy bizonyos szolgáltatásokat fel kellene venni a pénzforgalmi szolgáltatásokat tartalmazó listára. Tekintettel kellene lenni az új technológiák és üzleti modellek terén bekövetkezett fejleményekre is. A harmadik fél szolgáltató által kínált fizetéskezdeményezési szolgáltatások felvételét ugyancsak fontosnak találták.

3.1.2. Területi hatály és a pénznemek szerinti hatály

Az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv és annak a feltételek átláthatóságára, a közzétételi követelményekre és az üzletvitelre vonatkozó szabályai kizárólag az EU-n belüli, ún. „kétoldali” fizetési műveletekre alkalmazandó. .

Ugyanakkor 13 tagállam úgy döntött, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv egyes rendelkezéseit kiterjeszti az egyoldali tranzakcióknak⁹ az EU-ba befelé vagy az EU-ból kifelé irányuló szakaszára is. Ezt 11 tagállam a nemzeti jogon keresztül, 2 tagállam pedig

⁵ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 86. cikkének (1) bekezdése.

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm

⁷ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 169. o.

⁸ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 171. o.

⁹ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 136–139. o.

szereződéses eltérések engedélyezésén keresztül oldotta meg. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv a hatályát az Európai Unió tagállamainak pénznemében teljesített fizetési műveletekre korlátozza. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv hatályát az egyoldali tranzakciókra is kiterjesztő tagállamok az irányelvet jellemzően az EU-n / EGT-n kívüli országok pénznemeiben teljesített műveletekre is alkalmazzák.

Ezek az eltérő rendszerek hatással vannak az érdekelt felekre és a fogyasztókra. A fogyasztók egyszerűen nincsenek is tisztában azzal, hogy különböző szabályozási rendszerek vannak alkalmazásban¹⁰. A szolgáltatók oldaláról közelítve: kevesebb mint 25%-uk alkalmaz eltérő rendszereket aszerint, hogy egyoldali vagy kétoldali tranzakcióról van szó¹¹.

3.1.3. Negatív hatály

A 3. cikk felsorolja azon fizetési műveleteket, illetve pénzforgalmi szolgáltatásokat, amelyekre a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvet nem kell alkalmazni. A negatív hatály felőli megközelítés nehézkessé teszi a fogyasztók számára annak megállapítását, hogy az egyes tevékenységek melyik szabályozási keret hatálya alá tartoznak. Egy, a Bizottság megbízásából készített felmérés szerint a 20 különböző tagállamban megkérdezett 24 fogyasztóvédelmi szervezet 82%-a és 15 illetékes hatóság támogatja a negatív hatály módosítását¹². Az érdekelt felek egyes kivételek pontosítását vagy törlését szorgalmazzák. Másrészt a pénzforgalmi szolgáltatók jellemzően saját értékelésük alapján döntenek el, hogy az általuk végzett műveletek a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartoznak-e. Ez a szabályozás alóli kibújáshoz vezethet, vagy azt eredményezheti, hogy az illetékes hatóságokat a szolgáltatók elárasszják a tisztázó jellegű kérdéseikkel¹³.

3.1.4. Kis értékű fizetések és az elektronikus pénz használata

A 34. és az 53. cikk meghatározza az egyszerű pénzforgalmi szolgáltatásokkal és a kis értékű fizetésekkel kapcsolatos tájékoztatási követelmények és üzletviteli szabályok tekintetében alkalmazott eltérések elveit. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv olyan formában biztosít rugalmasságot a tagállamoknak, hogy lehetővé teszi számukra, hogy csökkentsék vagy kétszeresére növeljék a belföldi műveletekre, illetve az előre fizetett eszközökre vonatkozóan a rendelkezésekben megállapított összegeket¹⁴. Sok tagállam döntött úgy, hogy kétszeresére emeli az összeget, az előre fizetett eszközök esetében pedig a felső határt 500 EUR-ra emelték. Egy, a Bizottság megrendelésére készült felmérés szerint 69 hitelintézet közül mindössze 17 nyilatkozott úgy, hogy kínáltak a lakossági fizetésekre vonatkozó eltérés hatálya alá tartozó eszközöket. Ez a kevésbé szigorú jogi szabályozás közvetlen versenyben áll a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv egyéb, még ennél is enyhébb szabályozási rendszereivel (így például a kisméretű pénzforgalmi intézményekre, illetve a mentesített pénzforgalmi tevékenységekre vonatkozó szabályokkal). A küszöbértéket, a tájékoztatási követelményeket és a kis értékű fizetésekre vonatkozó jogokat és kötelezettségeket megfelelőnek találták¹⁵.

3.1.5. Mikroállalkozások

A 30. cikk (2) bekezdése és az 51. cikk (3) bekezdése szerint a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a III., illetve IV. címben foglalt rendelkezéseket a mikroállalkozásokra is alkalmazni kell. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv a mikroállalkozások

¹⁰ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 141. o.

¹¹ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 148. o.

¹² Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 130–131. o.

¹³ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 131. o.

¹⁴ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 34. cikkének (2) bekezdése.

¹⁵ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 152–153. o.

fogalmát¹⁶ a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak a 2003/361/EK bizottsági ajánlásban¹⁷ található fogalommeghatározására való hivatkozással definiálja.

A III. cím tekintetében kilenc¹⁸, a IV. cím tekintetében nyolc tagállam élt ezzel a lehetőséggel¹⁹. A gazdasági elemzés szerint a nem kötelező rendelkezések ugyan megfelelőek lehetnek a legkisebb mikrovállalkozások számára, de nem felelnek meg a 2 millió EUR-t meg nem haladó mérlegfőösszeggel és legfeljebb 10 alkalmazottal rendelkező vállalkozások számára²⁰.

3.2. II. cím – Pénzforgalmi szolgáltatók

3.2.1. Útlevel-engedélyezési rendszer

Az „útlevelel rendelkező” pénzforgalmi intézmények száma jelentős eltérést mutat az EGT tagállamaiban. Egyes országokban jelentős számú pénzforgalmi intézmény igényelte az útlevelet, míg más országokban egyetlen pénzforgalmi intézmény sem kérte a külföldi működéshez szükséges útlevelet²¹.

Az érdekelt felek számára az „útlevelek kiadása” fontos szempont²². Az illetékes hatóságok jellemzően eltérő megközelítéseket követnek. Az útlevel-engedélyezési rendszer bevezetése mindazonáltal fontos változtatás, és bár e rendelkezésnek a piaci hatásai még nem érzékelhetők, a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv stabil kereteket biztosít a pénzforgalmi intézmények egész Európára kiterjedő fejlődéséhez²³.

3.2.2. Engedélyezési követelmények

A tagállamok egy része további információkat és részletesebb tájékoztatást kért a működésük engedélyezése érdekében a pénzforgalmi intézmények által benyújtandó kérelemmel²⁴ kapcsolatban.

Érdemes megjegyezni, hogy hat olyan ország is van, ahol a 2007 után létrehozott új pénzforgalmi intézmények teszik ki a működő pénzforgalmi intézmények számának legalább 50%-át²⁵.

3.2.3. Prudenciális előírások (az indulótőke, a szavatolótőke és az ügyfélpénzek védelme)

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv a pénzforgalmi intézmények tekintetében az indulótőkére²⁶, a szavatolótőkére²⁷ és az ügyfélpénzek védelmére²⁸ vonatkozóan prudenciális előírásokat határoz meg.

3.2.3.1. Az indulótőkére vonatkozó követelmény

A szolgáltató által végzett műveletektől függően az indulótőke nagysága 20 000 EUR és 125 000 EUR között lehet.

3.2.3.2. Szavatolótőke

¹⁶ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 4. cikkének (26) bekezdése.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:EN:PDF>

¹⁸ Tipik, 31. o.

¹⁹ Tipik, 42. o.

²⁰ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 165. o.

²¹ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 175. o.

²² Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 180–183. o.

²³ 13 tagállamra vonatkozóan elérhető adatok alapján – az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 177. o.

²⁴ Tipik, 10. o.

²⁵ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 192. o.

²⁶ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke.

²⁷ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 7. cikke.

²⁸ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 9. cikke.

Tizenkét tagállam élt a 7. cikk (3) bekezdése²⁹ által kínált lehetőséggel, amely alapján a tagállamok úgy dönthetnek, hogy az anya-hitelintézet összevont alapú felügyeletébe bevont pénzforgalmi intézmények szavatolótőkéjét nem a 8. cikkben meghatározott módszerekkel számítják ki³⁰.

A választott számítási mód alapján kapott összeghez képest a szavatolótőke legfeljebb 20%-kal lehet magasabb vagy alacsonyabb³¹. Csupán két ország nem élt ezzel a lehetőséggel. Mindössze két ország döntött úgy, hogy megemeli a szavatolótőkére vonatkozó követelményt, míg a többi ország mindkét lehetőségről rendelkezett³². A szabályozó hatóságok túlnyomó többsége azonban nem használta ki ezt a lehetőséget, csupán fenntartotta joghatóságát a kérdést illetően³³. Az érdekelt felek (köztük 16 nemzeti hatóság) általában egyetértettek abban, hogy a szavatolótőkére vonatkozó követelmények kellőképpen szigorúak³⁴.

3.2.3.3. Ügyfélpenzek védelmére vonatkozó követelmények

Az ügyfélpenzek védelmére vonatkozóan két lehetőségről rendelkeztek: a pénzforgalmi intézmények vagy külön számlán kezelik ezeket a forrásokat, vagy biztosítási szerződést kötnek. Az EGT-n belül a pénzforgalmi szolgáltatók nagy része jellemzően az előbbi megoldást választja, mivel azt egyértelműbbnek, alkalmasnak, költséghatékonyak és a nemzeti jogszabályokkal és szokásokkal összhangban lévőnek találják. Az ügyfélpenzek védelmére vonatkozó követelmények magas szintű védelmet nyújtanak a felhasználók részére³⁵.

3.2.4. Mentésített pénzforgalmi intézmények

A pénzforgalmi intézményekről vezetett nyilvántartásba³⁶ olyan természetes és jogi személyek is felvehetők, amelyek a 26. és a 27. cikk alapján enyhébb prudenciális előírások hatálya alá esnek. Ezt a lehetőséget 15 tagállam ültette át a nemzeti jogába, de csak 9-ben alkalmazták. Eddig 2 203 ún. kis forgalmú pénzforgalmi intézmény – vagy mentesített / nyilvántartásba vett pénzforgalmi intézmény – vette igénybe az enyhébb szabályozási rendszer kínálta előnyöket. Amennyiben a mentesítés lehetőségét nem biztosították volna, egyes pénzforgalmi intézmények a szabályozási kereten kívül működnének³⁷.

3.2.5. Hozzáférés a fizetési rendszerekhez

A 28. cikket a tagállamok többsége szó szerint ültette át³⁸. Abból kifolyólag, hogy ezt a rendelkezést nem kell minden fizetési rendszerre alkalmazni, a pénzforgalmi intézmények és különösen a hitelintézetek közötti versenyfeltételek nem egyenlők. A Bizottsághoz „A kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések integrált európai piacának megteremtése” című zöld könyve³⁹ kapcsán eljuttatott észrevételek azt mutatják, hogy a pénzforgalmi intézmények aggódnak a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvnek a fizetési rendszerekhez való hozzáférésre gyakorolt hatása miatt. Másrészt viszont a hitelintézetek jellemzően azzal érvelnek, hogy a fizetési rendszereket meg kell óvni minden olyan kockázattól, amelynek hátrányos hatása lehet általában véve a rendszerekre, és – álláspontjuk szerint – a fizetési

²⁹ Tipik, 12. o.

³⁰ 2006/48/EK irányelv

³¹ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 8. cikkének (3) bekezdése.

³² Tipik, 13. o.

³³ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 198. o.

³⁴ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 200. o.

³⁵ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 197. o.

³⁶ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 13. cikke.

³⁷ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 207. o.

³⁸ Tipik, 30. o.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/%20LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:HU:PDF> – Az észrevételek: <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>

rendszereket éppen ezért kell továbbra is felügyelet tartani, a fizetési rendszerekhez való hozzáférést pedig korlátozni.

3.3. III. cím – A pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó feltételek átláthatósága és tájékoztatási követelmények

3.3.1. Standardizált feltételek és átláthatóság a szolgáltatások igénybe vevői, illetve a szolgáltatók által fizetett árak és díjak tekintetében

A fogyasztókat érintően különféle kérdések merültek fel⁴⁰ az alkalmazási körrel, a minőséggel, a technikai tartalom túlzott mértékével, az átláthatóság hiányával és az elérhetőséggel kapcsolatban.

A feltételek és a tájékoztatási követelmények átláthatóságára vonatkozó szabályok az egyszerű pénzforgalmi szolgáltatásokra („egyszerű fizetési műveletek”, pl. egyszeri pénzküldés vagy számlakiegyenlítés) és (az egyedi fizetési műveletek végrehajtását megalapozó) keretszerződéseken alapuló összetettebb szolgáltatásokra egyaránt alkalmazandók. Az egyszerű műveletekkel kapcsolatban az egyik meghatározó kérdés a kártyás műveletekre alkalmazott devizaárfolyammal kapcsolatos tájékoztatás⁴¹. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv értelmében a fogyasztót előre tájékoztatni kell az alkalmazandó devizaárfolyamokról, vagy – amennyiben referencia-árfolyamot alkalmaznak – az árfolyammeghatározás szempontjából relevánsnak tekintett időpontról. A gyakorlatban azonban ez gyakran nem így történik. Problematikus területnek tekinthető a díjszerkezet és a jóváírás értéknapijával kapcsolatos tájékoztatás is azokban az esetekben, amikor a fizetési számla nem kamatozó számla, vagy ha nincs is fizetési számla.

A keretszerződésekre vonatkozó harmonizált szabályok lefedik a szerződés megkötését megelőző teljes körű tájékoztatás meghatározását, a szerződéskötést megelőző és a szerződéskötést követő tájékoztatás meghatározását, a tájékoztatásnyújtás formáit (ideértve a közvetlen és a távoli hozzáférés eszközeit), a szerződéses feltételek folyamatos elérhetőségét, a keretszerződés módosítását, ideértve a kamatláb és a pénznem változását, valamint a szerződés megszüntetését.

Megállapítást nyert, hogy a meghatározó jelentőségű problémák száma alacsony, és ezek többnyire a keretszerződések módosításaival kapcsolatosak. A javasolt módosításokkal kapcsolatos tájékoztatásra, illetve a módosításokkal kapcsolatos tájékoztatás közzététele és a módosítások hatálybalépése közötti két hónapos határidőre vonatkozó szabályokat nem minden esetben lehet megfelelően betartani. A keretszerződések módosításának egyik sajátos kérdése a kamatláb és a díjak módosítása.

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv nem kezeli átfogóan a keretszerződéseknek a szolgáltatás igénybe vevőjének beleegyezése nélküli módosítását.

3.4. IV. cím – Jogok és kötelezettségek

3.4.1. Pótdíjak

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv a pótdíjakat a tagállamok által alkalmazott irányítási eszközként kezeli. A tagállamok közül 14 általánosan tiltja a pótdíjak alkalmazását, egy tagállam megtiltotta a pótdíjak alkalmazását a betéti kártyák esetében, de nem tiltotta meg a hitelkártyák esetében, 12 tagállam nem tiltotta meg általánosan, azaz minden típusú kártya

⁴⁰ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 295. o.

⁴¹ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 246. o.

esetében lehetővé teszik a pótdíjak alkalmazását, egy tagállam pedig csak a hitelkártyák esetében engedélyezte azt⁴².

Azokban a tagállamokban, ahol a pótdíjak alkalmazása megengedett, problémát jelent, hogy a kártyahasználattal összefüggő költségekről a fogyasztót gyakran későn tájékoztatják. Úgy tűnik, hogy a pótdíjak ellenőrzése összekapcsolódik annak ellenőrzésével is, hogy mi történik a pénzforgalmi szolgáltatások szállítói láncának további szereplőinél. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EK irányelv 2014 közepétől korlátozni fogja a pótdíjak alkalmazásának lehetőségeit.

3.4.2. Felelősség (nem engedélyezett fizetési műveletek)

A 60. cikk értelmében a nem engedélyezett fizetési műveletek visszatérítési jogot keletkeztetnek. A nem engedélyezett műveletekkel kapcsolatos azonnali visszatérítés elve feltétel nélkül alkalmazandó a pénzforgalmi szolgáltatások valamennyi igénybe vevőjére.

A 61. cikk (1) bekezdése egy eltérésről rendelkezik, amelynek értelmében a fizető fél – és nem a pénzforgalmi szolgáltató – viseli a nem engedélyezett fizetési műveletekkel összefüggő károk terhét. Ez a felelősség az elvesztett vagy elloptott fizetési eszközök használatán, vagy azok jogosulatlan használatán alapul. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv 150 EUR összegben felső korlátot is megállapít. A rendelkezés végrehajtása különböző megoldásokat követ, tekintve, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvben meghatározott feltételek nem mindegyikét ismétlik meg: egyes tagállamokban a fogyasztók vagy a szolgáltatás igénybe vevőinek felelőssége 150 EUR-nál kisebb összegben került meghatározásra, más tagállamokban viszont továbbra is ők viselik a veszteség egészét.

3.4.3. Visszatérítési jog

A 62. cikk és az azt követő rendelkezések értelmében bizonyos feltételek mellett, és konkrétan, ha a fizető fél és a kedvezményezett között vita van a terhelés összegéről, a fizető fél nyolc héten belül visszatérítést kérhet. Az euróátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról („az egységes eurófizetési térségre (SEPA) való átállás határidejének meghatározásáról”) szóló rendelethez fűzött nyilatkozatában jelzetteknek megfelelően a Bizottság megvizsgálta, hogy a harmonizált visszatérítési szabály megfelel-e a céljának. A szabályokról megállapítást nyert, hogy széles körű védelmet nyújtanak a fizető felek részére. Ugyanakkor a hatályos szabályok némelyike kevésbé kedvezőnek tekinthető, mint egyes korábban hatályos nemzeti szabályok. A tagállamok egy része ezért a visszatérítési jogot minden beszedési műveletre kiterjesztette, feltételek szabása nélkül. Mivel a hatályos SEPA beszedési szabálykönyv ugyancsak feltételmentes visszatérítésről rendelkezik a beszedési műveletek esetén, egyes szolgáltatók önkéntes alapon szintén feltétel nélküli visszatérítést alkalmaznak. Egyes pénzforgalmi szolgáltatók komoly aggályokat fogalmaztak meg a visszatérítési jogok alkalmazásával kapcsolatban. Míg a visszatérítésre rendelkezésre álló 10 napos időkeret általában megfelelőnek találták a beszedési műveletek esetében, a kártyás fizetések esetében ez az időkeret már problémákat vetett fel, mivel a szolgáltató általában nem képes 10 munkanapon belül dönteni a visszatérítési igény megalapozottságáról⁴³.

3.4.4. Teljesítési idő

A pénzforgalmi szolgáltatók nem számoltak be semmilyen különösebb nehézségről a teljesítési idővel vagy a fizetési műveletekre a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv által meghatározott értéknapi végrehajtásával összefüggésben⁴⁴. A tagállamok többsége

⁴² Tipik, 44.o.

⁴³ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 267. o.

⁴⁴ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 270. o.

megfelelően átültette a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelvnek a jóváírási határidőre vonatkozó szabályát, illetve a fizető fél és a pénzforgalmi szolgáltató közötti megállapodáson alapuló, valamint a papíralapú kezdeményezésű fizetési műveletekre vonatkozó lehetséges eltérést. Úgy tűnik azonban, hogy nem mindegyik tagállam élt ezekkel az eltérésekkel.

Jóllehet a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv csak a kimenő fizetések esetén teszi lehetővé a munkanap végéhez közeli végső határidők alkalmazását, a hitelintézetek által alkalmazott végső határidők jelentős eltéréseket mutattak. A fogalmat eltérően értelmezik, ami kihatással lehet a fizetési műveletek tényleges teljesítési idejére.

3.4.5. A teljesítés elmaradása és hibás teljesítés

A 75. cikk értelmében a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója köteles a fizető fél részére haladéktalanul visszatéríteni a nem teljesített vagy hibásan teljesített fizetési művelet összegét.

Bizonyos területekre vonatkozóan, és különösen a feltételek átláthatóságát és a tájékoztatást érintően a pénzforgalmi szolgáltatók aggályokat fogalmaztak meg a felelősségük ezen szigorú értelmezésével kapcsolatban. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv rendelkezése szerint a hibás teljesítés valamennyi esetében a visszatérítés jelenti a jogorvoslatot, amelyet a fizető félnek a szolgáltatónál vezetett számláján eszközölt jóváírásként kell értelmezni. Szó szerinti értelmezésben a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv szabálya azt is jelentheti, hogy a hibás teljesítés fogalmába a késedelmes teljesítés is beletartozik. E tekintetben a felelősségre vonatkozó rendelkezések hatékonyságának megítélése szempontjából meghatározó jelentősége van annak, hogy a szolgáltatás igénybe vevői milyen gyorsan tudnak élni a jogorvoslati lehetőséggel. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv nem határoz meg konkrét határidőket a jogorvoslat nyújtására vonatkozóan.

4. A PÉNZFORGALMI SZOLGÁLTATÁSOKRÓL SZÓLÓ IRÁNYELV MŰKÖDÉSÉNEK FELÜLVIZSGÁLATA: A FELMERÜLŐ KÉRDÉSEK

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv már eddig is számottevő eredményeket hozott a lakossági fizetések piacának integrációja terén. Ugyanakkor a szóban forgó piac rendkívül dinamikusan fejlődik, és az innovációknak köszönhetően jelentősen megújult. A piac fontos területein, például a kártyás fizetések és az olyan új fizetési eszközök terén, mint az internetes vagy mobilfizetések, továbbra is jellemző a piac nemzeti határok menti széttöredezettsége, ami megnehezíti az innovatív és könnyen használható digitális fizetési szolgáltatások hatékony fejlődését, illetve azt, hogy (eltekintve talán a hitelkártyáktól) szerte Európában olyan hatékony, kényelmes és biztonságos fizetési eszközök álljanak a fogyasztók és a kiskereskedők rendelkezésére, amelyek áruk és szolgáltatások egyre nagyobb körének megvásárlását teszik lehetővé. Az említett piacokon tapasztalt legutóbbi fejlemények rávilágítottak bizonyos szabályozási hiányosságokra és piaci kudarcokra is a kártyás, az internetes és a mobilfizetések piacain. E kérdések megfelelő kezelése harmonizált, európai szintű megközelítést tesz szükségessé.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A pénzforgalmi szolgáltatók jogainak és kötelezettségeinek harmonizációja hozzájárult egyrészt a fizetési szolgáltatásoknak az EU egészére kiterjedő egységességének elősegítéséhez, másrészt – számos pénzforgalmi szolgáltató esetében – a jogi megfelelési és üzemelési költségek csökkentéséhez. Az Unióban alkalmazandó egyéb jogszabályok és intézkedések (pénzmosás elleni, adatvédelmi, fogyasztóvédelmi szabályok) különbözőségei miatt az irányelvtől várt előnyöket mindeddig nem sikerült teljes mértékben kiaknázni. A fogyasztók oldaláról a legfontosabb kérdések a pénzforgalmi szolgáltatók és a tagállamok

által alkalmazott különböző megközelítésekkel kapcsolatosak, és azokat a területeket érintik, ahol az irányelv mozgásteret hagyott a tagállamok számára a végrehajtás tekintetében⁴⁵.

II. A 924/2009/EK RENDELET

1. Bevezetés

A 924/2009/EK rendelet megszünteti az euróban teljesített határokon átnyúló, illetve belföldi fizetési műveletek díjai közötti különbségeket. A rendelet az euróban teljesített fizetésekre, az EU összes tagállamában alkalmazandó. A rendelet azt az alapelvet követi, hogy az uniós pénzforgalmi szolgáltatók által kínált fizetési szolgáltatások díjainak – azonos összegű fizetési műveleteknél – a belföldi és a határokon átnyúló fizetési műveletek tekintetében azonosnak kell lenniük. A rendelet az elektronikusan lebonyolított valamennyi fizetési műveletre, így az átutalásokra, a beszedési műveletekre, a készpénzfelvételre, a betéti és hitelkártyákkal teljesített fizetési műveletekre és a pénzküldési műveletekre is alkalmazandó.

A 924/2009/EK rendeletnek és elődjének, a 2560/2001/EK rendeletnek köszönhetően a szabályozott pénzforgalmi szolgáltatások esetében a fogyasztók (és a pénzforgalmi szolgáltatások egyéb igénybe vevői) által fizetett díjak jelentősen csökkentek. 100 EUR átutalásának díja például a 2001-es 23,60 EUR-s átlagos uniós díjhoz képest 2005-re 2,46 EUR-ra csökkent. A külföldi ATM-ekből történő euró-készpénzfelvétel díja is lecsökkent a kártyatulajdonosok által a saját országukban tapasztalt szintekre. Megállapítható tehát, hogy a rendelet számottevő megtakarítást eredményezett az uniós állampolgárok milliói számára.

2. A felülvizsgálati záradék

A rendelet 15. cikke két jelentés elkészítését írja elő. Az első, a rendelet 5. cikkéhez kapcsolódó jelentésben a Bizottságnak meg kell vizsgálnia az elszámolás alapú, statisztikai célú nemzeti adatszolgáltatási kötelezettségek eltörlésének helyességét.

A második jelentésben a Bizottságnak a rendelet alkalmazását kell általánosságban, illetve az alábbi három konkrét kérdés tekintetében részletesen megvizsgálnia:

- az IBAN-szám és a BIC-szám használata a fizetések automatizálásával összefüggésben;
- a 3. cikk (1) bekezdésében megállapított határérték, azaz a rendelet alkalmazásához szabott 50 000 EUR összegű felső határ helyessége;
- a piac fejlődése a 6., 7. és 8. cikk alkalmazása, azaz a beszedési műveletekkel kapcsolatos bankközi díjak és a beszedési műveletek hozzáférhetősége tekintetében.

E kérdéseket – amelyekre vonatkozóan a társjogalkotók a jelentések elkészítését eredetileg előírták – azóta a Bizottság kezelte a rendeletre irányuló új, 2010 decemberében előterjesztett javaslatában.

3. A 260/2012/EU rendelet (a SEPA-átállásról szóló rendelet) által bevezetett módosítások

A SEPA-átállásról szóló, 2012. március 31-én hatályba lépett rendelet számos helyen módosítja a határokon átnyúló fizetésekről szóló rendeletet. Ezek különösen a következők:

- az elszámolás alapú nemzeti adatszolgáltatási kötelezettségek 2016. február 1-jétől a fizetés összegétől függetlenül megszűnnek;

⁴⁵

Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 288. o.

- az IBAN- és a BIC-számoknak a fizetési műveletek automatizálásával összefüggő használata a SEPA-átállásról szóló rendelet általános szabályainak hatálya alá kerül;
- a 3. cikk (1) bekezdésében megállapított 50 000 EUR összegű felső határ eltörlésére kerül;
- a beszedési műveletekhez kapcsolódó bankközi díjak jogi helyzete (a határokon átnyúló fizetésekről szóló rendelet 6. és 7. cikke) rendezésre került;
- a beszedési műveletekkel kapcsolatos hozzáférhetőség (a határokon átnyúló fizetésekről szóló rendelet 8. cikke) megerősítést nyert.

4. Következtetések

A SEPA-átállásról szóló rendelet elfogadását a határokon átnyúló fizetésekről szóló rendelet 15. cikkében jelzett kérdések teljes körű felülvizsgálata kísérte. Következésképp e pontok tekintetében nincs szükség a rendelet felülvizsgálatára. Fontos megemlíteni, hogy az 50 000 EUR-s összeghatár megszüntetése jelentős és széles körben támogatott lépés a lakossági fizetések európai piacának integrációja felé.

Miközben a gazdasági elemzés kapcsán a rendelet alkalmazását érintően számos kérdés felmerült, összességében megerősítést nyert, hogy a rendelet jól működik. A 100 EUR összegű átutalások díjai esetében például folytatódott a csökkenő tendencia: az online felületen kezdeményezett átutalások átlagos díja 0,50 EUR-ra csökkent az euróövezeten belül, míg a bankfiókban kezdeményezett átutalások díja alacsonyan, 3,10 EUR-nak megfelelő átlagos szinten maradt⁴⁶.

Ennek eredményeképp a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a 924/2009/EK rendelet módosítása jelen pillanatban nem szükséges és nem is javasolt.

III. VÉGSŐ KÖVETKEZETÉSEK

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv célkitűzése „egy közösségi szintű, korszerű és koherens jogi keret létrehozása a pénzforgalmi szolgáltatások szabályozására, függetlenül attól, hogy a szolgáltatások összeegyeztethetőek-e a pénzügyi ágazatnak az egységes eurófizetési térségre vonatkozó kezdeményezéséből eredő rendszerrel, amely semleges annak érdekében, hogy valamennyi fizetési rendszer számára azonos versenyfeltételeket biztosítson a fogyasztó választási lehetőségének fenntartása céljából, és amelynek a jelenlegi nemzeti rendszerekhez képest jelentős előrelépést kell képeznie a fogyasztói költségek, a biztonság és a hatékonyság tekintetében”⁴⁷. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv összességében eleget tesz a céljának, bármilyen jövőbeli módosításának a rendelkezések továbbfejlesztésére, nem pedig azok gyökeres átalakítására kell irányulnia.

A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv elemzése és az irányelv hatásai azt mutatják, hogy hatásának javítása, bizonyos aspektusainak egyértelművé tétele⁴⁸, az egyenlő versenyfeltételek megteremtése és a technológiai vívmányok figyelembe vétele érdekében bizonyos módosítások helyezhetők kilátásba. Ezzel összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv csak azon fizetési műveletekre alkalmazandó, amelyeknél mindkét végyszolgáltató az EGT-n belül található, viszont nem alkalmazandó például a harmadik országokba irányuló, vagy onnan kezdeményezett (ún. „egyoldali”) műveletekre. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv elfogadásakor bizonyos fizetési

⁴⁶ 2012. szeptemberi adatok.

⁴⁷ A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv (4) preambulumbekkezdése.

⁴⁸ Az iff, a London Economics és a PaySys tanulmánya, 275. o.

(fizetésekkel összefüggő) tevékenységeket mentesítettek az irányelv hatálya alól. Ez oda vezetett, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevői fizetési műveletek egyre nagyobb tételei tekintetében nem élvezik az irányelv által biztosított védelmet, továbbá bizonytalanságok merültek fel az irányelv tényleges hatályával kapcsolatban, és egyenlőtlen versenyfeltételek alakultak ki. A pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv által a kereskedők részére a díjfelszámítás és a kedvezmények nyújtása terén biztosított rugalmasság – amellyel a kereskedők a fogyasztókat a leghatékonyabb fizetési eszközök felé terelhetik – együttesen a tagállamok részére biztosított azon lehetőséggel, amellyel a területükön megtilthatják vagy korlátozhatják az ilyen pótdíjak alkalmazását, összességében rendkívül heterogén piacot eredményezett. A fogyasztóvédelem javítása és a jogbiztonság előmozdítása érdekében megfontolandó lehet a beszedési műveletekre vonatkozó visszatérítési szabályok további harmonizációja, amivel elkerülhetők lennének az európai szinten jelenleg tapasztalható eltérések. Megfontolandó az ún. „kisforgalmú pénzforgalmi intézményekre” vonatkozó „egyszerűsített rendszer” hatályának korlátozása, valamint a felelősségi rendelkezések bizonyos módosításai is.

A szabályozást az üzleti környezet technológiai fejlődéséhez is hozzá kell igazítani. Új szereplők jelentek meg a piacon (az ún. „harmadik fél pénzforgalmi szolgáltatók”), akik alapvetően olcsó fizetési megoldásokat kínálnak az interneten a fogyasztók otthoni online banki alkalmazásait használva – a fogyasztók engedélyével –, melynek során a kereskedőt tájékoztatják arról, hogy az átutalás elindult, lehetővé téve ezáltal az elektronikus vásárlást. Egyes piaci szereplők konszolidált tájékoztatást is kínálnak a pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevőjének különböző számláiról („számlainformációs szolgáltatások”). Jóllehet ezek az új szereplők tagadhatatlan előnyöket hoznak a pénzforgalmi szolgáltatások tágran értelmezett igénybe vevői részére – ideértve a kereskedőket és a fogyasztókat is –, továbbá erősítik a piaci versenyt, számos, a biztonsággal, a pénzforgalmi számlákkal kapcsolatos adatokhoz való hozzáféréssel vagy az adatvédelemmel kapcsolatos kérdést uniós szinten kell kezelni, csakúgy, mint ezen új szereplőknek a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv szerinti esetleges engedélyeztetésének és felügyeletének kérdését.

Ami a 924/2009/EK rendeletet illeti, a fentiekben már leírtaknak megfelelően a rendelet hatályának további felülvizsgálata vagy finomhangolása nem szükséges.

1. Melléklet

A 924/2009/EK rendeletnek a 260/2012/EU rendelet által bevezetett módosításai

A határokon átnyúló fizetésekről szóló rendelet	Eredeti rendelkezés	A SEPA-átállásról szóló rendelet	Módosított rendelkezés
3. cikk (1) bekezdés	A legfeljebb 50 000 EUR összegű, euróban teljesített határokon átnyúló fizetésekért felszámított díjnak meg kell egyezniük az azonos összegű belföldi fizetési műveletek díjaival.	17. cikk (2) bekezdés	Összegtől függetlenül az euróban teljesített határokon átnyúló fizetésekért felszámított díjnak meg kell egyezniük az azonos összegű belföldi fizetési műveletek díjaival.
5. cikk	A tagállamok eltörlik a legfeljebb 50 000 EUR összegű fizetési műveletekkel kapcsolatos, elszámolás alapú statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségeket.	17. cikk (4) bekezdés	A tagállamok 2016. februárt 1-jei hatállyal összegtől függetlenül eltörlik a fizetési műveletekkel kapcsolatos, elszámolás alapú statisztikai adat-szolgáltatási kötelezettségeket
6. cikk	A határokon átnyúló beszédési műveletekre 2012. november 1-jéig 0,088 EUR összegű multilaterális bankközi díjat kell alkalmazni, kivéve, ha alacsonyabb összegű bankközi díjról állapodtak meg.	A 6. cikk (3) bekezdése és a 8. cikk	A határokon átnyúló beszédési műveletekre 2012. november 1-jéig multilaterális bankközi díjat kell alkalmazni. 2014. február 1-jétől a határokon átnyúló fizetési műveletekre – szigorú feltételek mellett (költségalapú megközelítést alkalmazva) – multilaterális bankközi díj alkalmazható az R-műveletek esetében.
7. cikk	A belföldi beszédési műveletekre 2012. november 1-jéig multilaterális bankközi díjat kell alkalmazni, de	A 6. cikk (3) bekezdése, a 8. cikk és a 17. cikk	A belföldi beszédési műveletekre 2017. február 1-jéig multilaterális bankközi díjat kell alkalmazni, de

	kizárólag abban az esetben, ha az adott tagállamban 2009. november 1-je előtt létezett ilyen díj	(5) bekezdése	kizárólag abban az esetben, ha az adott tagállamban 2009. november 1-je előtt létezett ilyen díj. 2014. február 1-jétől – szigorú feltételek mellett (kölségalapú megközelítést alkalmazva) – a bankközi díj az R-műveletekre is alkalmazható.
8. cikk	Az euróövezeti tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak 2010. november 1-ig biztosítaniuk kell az elérhetőséget a beszédési műveletek számára. Az euróövezeten kívüli tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak 2014. november 1-ig kell biztosítaniuk az elérhetőséget.	A 3. cikk, a 16. cikk (2) bekezdése és a 17. cikk (6) bekezdése	Az euróövezeti tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak azonnal biztosítaniuk kell az elérhetőséget a beszédési (és átutalási) műveletek számára. Az euróövezeten kívüli tagállamok pénzforgalmi szolgáltatóinak 2016. október 1-ig kell biztosítaniuk az elérhetőséget.
15. cikk (2) bekezdés	Az (IBAN-szám és) a BIC-szám használata a fizetések automatizálásával összefüggésben.	Az 5. cikk (4) és (5) bekezdése és a 17. cikk (3) bekezdése, továbbá a melléklet.	A pénzforgalmi szolgáltatások igénybe vevői számára a belföldi fizetések tekintetében 2014. február 1-jéig, a határokon átnyúló fizetési műveletek tekintetében 2016. február 1-jéig kötelező a BIC-szám használata, de csak ha arra szükség van. 2016. február 1-jétől kezdődően kizárólag az IBAN-szám használata kötelező.